

teachers-philologists' research skills formation by means of library resources in the process of obtaining master degree are determined. Pedagogical conditions of forming research skills of future teachers-philologists by means of library resources are described. The formation of research skills in future teachers-philologists' obtaining master degree is one of the most important tasks of higher education. The teaching process of teachers-philologists involves the formation and development of their knowledge, abilities and skills necessary for their further professional activity, activation of cognitive and research activity, research skills, creative exploration, etc. Considering this fact, every future teacher-philologist should comprehend the essence of philological and pedagogical phenomena and processes, which is impossible without the search (research) activities. A teacher, especially a philologist, must be in constant creative search, exploring, using new scientific achievements in his/her activities. Research skills are considered as a set of knowledge, abilities and skills, as well as the quality of a personality, who is able to perform research activities. They manifest in person's interest in this kind of activities, commitment, courage, the ability to formulate correct statements, the development of creative thinking, etc. For example, the Statute of a higher educational institution on the educational process includes information that one of the main factors of preparing highly qualified specialists is their research activities. Future philologists should form their scientific worldview, learn the basics of scientific research, develop their creative thinking, etc. One of the most significant pedagogical conditions of future teachers-philologists' research skills formation by means of library resources is the understanding of the research activities (considering their purpose, objectives, content and methods of implementation). A teacher should thoroughly explain the content and tasks of this kind of activities; give the examples of previously performed tasks and ways of performing the best researches. Every student must have a conscious attitude to this process, willingness to develop his/her own research skills by means of library resources; interest of efficient implementation of actions aimed at solving research tasks, etc. One more important pedagogical condition of forming research skills in future teachers-philologists obtaining master degree is the organization and implementation of problematic and developmental teaching.

Keywords: research activity, search activity, research skills, teachers-philologists, library resources, pedagogical conditions of forming research skills.

Подано до редакції 03.09.2015

УДК: 378:7.012

Олена Анатоліївна Швець,
кандидат педагогічних наук, викладач кафедри дизайну,
Національний лісотехнічний університет України,
вул. Генерала Чупринки, 105, м. Львів, Україна

НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ДИЗАЙНЕРІВ ВИКОРИСТАННЯ УКРАЇНСЬКИХ СИМВОЛІВ В ОФОРМЛЕННІ ІНТЕР'ЄРУ

У статті визначено можливості використання українських символів у дизайні інтер'єру. Обґрунтовано, що одним із вихідних принципів реалізації культуротворчої функції дизайн-освіти є її національна спрямованість, що полягає в органічному поєднанні модних тенденцій з національною історією й традиціями. Звернено увагу на те, що використання модних символів у дизайні інтер'єрів потребує обізнаності з народними традиціями та віруваннями. Запропоновано форми навчання майбутніх дизайнерів оформленню житла в українському етно стилі.

Ключові слова: дизайнер, дизайн інтер'єрів, етнодизайн, етно стиль, українські символи.

Постановка проблеми. Сьогодні, коли відкрилися кордони між державами, та з'явилася можливість порівнювати рівень життя людей у різних країнах, спостерігаємо прагнення українців поліпшувати навколишнє середовище й речі, що використовуються в повсякденності. Тому феномен сучасної культури – дизайн – викликає значний інтерес у всіх верств населення. Метою дизайну є сприяння підвищенню якості життя людей і вдосконалення соціально-культурних відносин між ними шляхом формування гармонійного предметного середовища та його ком-

понентів у всіх сферах життя з метою задоволення матеріальних і духовних потреб [5, с. 37].

В Україні дизайн поступово став естетичною складовою середовища проживання людей; предметно-речового світу, виробленого людиною; системи надання споживачеві послуг; індивідуального іміджу людини; її способу життя й стилю поведінки тощо. В кінці ХХ і на початку ХХІ століть дизайн набув ширшої популярності у нашій країні, активно проникаючи в усі форми суспільно-громадських процесів, став невід'ємною частиною нашого життя. Вирішення багатьох життєвих проблем стало вже немислимим без

залучення проектних дизайн-технологій. Тому професія дизайнера, зокрема дизайнера інтер'єрів, нині є дуже затребуваною.

Дизайнер перебуває на перетині матеріальної та духовної діяльності, його завдання – задовольнити як матеріальні, так і духовні потреби людини. Без наявності в дизайнера системи природничо-наукових, технічних і естетичних знань, без використання досвіду і вивчення живопису, скульптури, архітектури, прикладного мистецтва його професійна діяльність неможлива.

Від дизайнера, на думку С. Джонс, буде потрібна здатність вивчати, накопичувати й синтезувати ідеї, а також швидко освоювати нові напрями. Особливо не обійтися без винахідливості, тобто здатності генерувати нестандартні вирішення, вписуючи власне унікальне бачення в сучасний контекст [2].

Для вітчизняної дизайн-освіти розвиток ціннісних засад дизайну як естетичного феномену, найбільш інтегрованого в повсякденне життя, актуалізується двома стратегічними альтернативами: або пропонувати студентам шлях наслідування, копіювання та прямого запозичення, що веде до втрати перспективи й деградації; або шлях освоєння та розвитку теоретичного й практичного досвіду світового й вітчизняного дизайну, який забезпечить власне високоякісне товарне виробництво і відповідний спосіб життя людей в Україні.

Дизайнер впливає на людей створеними речами, середовищем, знаками. Від нього залежить, чи буде людині комфортно у створеному дизайнером інтер'єрі. Тому одним із найважливіших етапів у проектуванні інтер'єру є визначення стилю дизайну майбутнього приміщення. Майбутніх дизайнерів традиційно навчають, що лише після створення образу потрібно приступати до креслень і будівельно-ремонтних робіт. Для цього необхідні знання про особливості різних стилів в архітектурі – від класичних до сучасних.

Проте, як показує досвід, дизайнеру необхідно знати ще й історико-філософські засади виникнення стилів і суть знаково-символьної системи, що використовується в кожному із стилів.

Аналіз наявних досліджень проблеми. Українським дослідником Є. Антоновичем розглянуто проблему дизайну як феномену художньої культури. Проаналізовано концептуальне поле розуміння поняття *дизайн*, описано його в сфері культурологічної, естетичної рефлексії і на підставі всіх рефлексивних значень розкрито особливості дизайну як культурологічної практики. Визначено міфогенні та метафорогенні ознаки дизайну, що розширюють виміри іманентного дизайну і дають можливість побачити його як метадизайн, побачити його рефлексивні системи як певну цілісність рефлексивних практик, які існують в царині дизайну [1, с. 13].

Методологічні та естетико-художні проблеми дизайну висвітлювали в своїх працях В. Клімов [4], П. Татівський [7] тощо. Ці дослідники розглядають ди-

зайн не в межах його внутрішніх закономірностей і властивостей, а в широкому діяльнісно-культурному контексті як вияв проектної культури людства в цілому. Українська дослідниця І. Рижова аналізує в своїх працях дизайн як культурне і загальноцивілізаційне явище [6]. Нині в Україні важливого значення набуває розробка концепції підготовки дизайнерів, в основі якої закладено ідею сталого розвитку, що забезпечує задоволення потреб людського суспільства за умов збереження здатності економіки країни до самовідновлення. Особливу вагу при цьому має національна парадигма дизайну, актуалізація історико-культурної спадковості мистецтва дизайну, багатовекторність його регіональних проявів і формування шкіл [7, с. 14].

Український науковець Л. Ейвас, виходячи з того, що специфічною і основоположною рисою дизайну є єдність утилітарних (користь, функціональність, зручність використання, конструктивність) та естетичних (краса, художня образність, виразність) принципів, наголошує, що вивчення народного декоративно-прикладного мистецтва як першооснови етнодизайну є основоположним для правильного розуміння еволюції формоутворення і принципів етнічної декоративної стилістики, є відправною точкою у подальшому опануванні засад дизайнерської діяльності [3, с.139].

Зважаючи на підвищення інтересу українців до етнічного стилю, в професійній підготовці майбутніх дизайнерів необхідно значно більше уваги приділити вивченню правил використання народних символів в інтер'єрі. Проте, ні в науковій, ні в методичній літературі ми не знайшли рекомендацій, як саме готувати майбутніх дизайнерів до прикрашання українських інтер'єрів предметами з народною символікою.

Мета статті – визначити можливості використання українських символів у дизайні інтер'єру та форми навчання майбутніх дизайнерів оформленню житла в українському етностилі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології забезпечують людям одержання небаченого досі масиву культурних знань і вмій, що, в свою чергу, сприяє розвитку індивідуальності людини, здійснення нею проекту власного бажаного буття, зокрема й у побутовій сфері. У свідомості людства поступово зменшується значення міжнаціональних різниць і особливостей. Яскравою ілюстрацією цьому є активне використання в дизайні європейських інтер'єрів різних стилів: єгипетського, африканського, марокканського, індійського, китайського, японського тощо.

Більшість людей прагне зробити свій життєвий простір модним і в той самий час унікальним. У створенні унікального й неповторного життєвого простору провідну роль відводять дизайну інтер'єру. Досвідчений дизайнер знає, що виділити інтер'єр з-поміж інших допомагають цікаві деталі, інтер'єрні аксесуари. Тому дизайнери часто використовують різноманітні знаки й символи, щоб створити особливу атмос-

феру або підкреслити оригінальність стилю, якого побажав замовник. Як наслідок, в українських квартирах і будинках можна побачити символи єгипетського, японського чи китайського стилів.

Стосовно єгипетського стилю зазначимо, що з нього сформувались у свій час всі європейські стилі. Зокрема, єгипетські мотиви відобразились у стилі ампір. Проте, створити автентичний дизайн у єгипетському стилі не просто, для цього потрібно знати філософію Єгипту, пронизану містичними легендами. Використовуючи в інтер'єрі зображення Сфінкса, пірамід, птаха ібіса тощо, потрібно знати значення цих символів у древньоєгипетській культурі. І якщо зображення Сфінкса, наприклад, у робочому кабінеті, можна було б вважати доречним, бо він є символом таємного знання, священної премудрості, то важко підібрати в інтер'єрі місце для зображення пірамід, що є гробницями фараонів. Навіть вишукану елегантність етнічного інтер'єру в єгипетському стилі важко сприйняти, коли на шпалерах, кахлях, подушках чи картинах зображені мертвий Осіріс чи сцени із «Загробного Суду».

Популярність модної течії фен-шуй призвела до того, що в інтер'єрах часто використовують такі символи китайської культури, як-от: дерева з китайськими монетками, статуетки китайських богів, черепахи, дракони, ліхтарики, дзвіночки тощо. Прикрашають інтер'єр і зображення гілок сакури – декоративної японської вишні, яка символізує благородство, довшену красу, вічне кохання, мудрість, оновлення.

За останні роки широкого вжитку набули зображення маків на посуді, скатерках, одязі, подушках, рушниках тощо. Тут зазначимо, що в багатьох древніх народів маки символізують задоволення. Однак, в Україні споконвіку ця квітка вважалась символом смерті, смутку, втрати. От і виникає запитання про доречність її використання в повсякденному побуті.

Отож звертаємо увагу майбутніх дизайнерів, що використання модних символів у дизайні інтер'єрів потребує обізнаності з народними традиціями та віруваннями. Змушуємо студентів задуматись, чи варто використовувати в інтер'єрах житлових кімнат предмети східного стилю, котрі несуть смислове навантаження, яке зрозуміле лише жителям Сходу. Після обговорення різних видів інтер'єрних аксесуарів пропонуємо майбутнім дизайнерам завдання на дослідження українських символів і вироблення пропозицій щодо їх використання в сучасних інтер'єрах.

Майбутніми дизайнерами було з'ясовано, що народні символи України – це символи українського народу, що розкривають семантику буденного й сакрального, захисного й нечистого для українця. В українській графіці використовуються символи й образи з пісенної народної творчості, з легенд, обрядів і звичаїв. Народні символи України є рослинні й тваринні. Українці відтворюють ці символи у вишивці на сорочках, рушниках тощо, у розписі посуду, в кованих виробках, у різьбленні, в барельєфному прикрашанні жи-

тла, у розписах печі в хатах, гончарних виробках, у гравюрі, а також, в окремому виді української творчості – в писанках.

Після здійснення відповідної аналітико-пошукової діяльності студенти створювали презентації, що демонструвались і обговорювались на практичних заняттях. Так, наприклад, в одній із презентацій було продемонстровано, що перевіреним віками символом везіння та удачі є підкова. Наші предки вважали, що підкова приносить удачу, бо вона належить коню – древній магичній тварині, яка пов'язана з сонцем і богами.

Цікавою виявилась інформація про ключ, особливо старий і великий, який вважають сильним оберегом. Від нечистої сили оберігає в'язка часнику.

Найсильнішим оберегом в українській сім'ї є вишивка – символ здоров'я, краси, щасливої долі, родової пам'яті, порядності, чесності, любові, святковості. Наразі поширюється мода на вишитий одяг (сорочки, блузи, спідниці, сукні). Знаходить вишивка своє місце і в інтер'єрі (рушники, скатерки, серветки). Гарною прикрасою оселі є вишиті картини. Якщо її вишивала ще бабуся чи прабабуся, то така картина вважається ще й сильним оберегом.

Звертаємо увагу майбутніх дизайнерів на те, що перш, ніж використовувати в інтер'єрі сакуру, слід згадати, що в українців є свої рослинні символи – каштан, верба, дуб, калина, вишня, мальва, чорнобривці та ін., які здавна уособлюють красу нашої України, духовну міць народу, засвідчують любов до рідної землі. А замість слоників і черепах в українському інтер'єрі більш доречними будуть коні, баранці, півники, лелеки, соловейки, ластівки.

Із предметів декору особливе місце українці відводять писанці – мальованій молитві про злагоду і мир поміж людьми. У християнській культурі українців писанка стала символом воскресіння. В народі кажуть: «У світі доти існуватиме любов, доки люди писатимуть писанки».

Отже, майбутні дизайнери мають усвідомлювати, що декоративно-побутові вироби подільського гончарства, прикарпатського килимарства, петриківського розпису, різьбярства можуть нині прикрасити будь-яку оселю, надавши їй вишуканого й індивідуального стилю.

Висновки. Одним з вихідних принципів реалізації культуротворчої функції дизайн-освіти є її національна спрямованість, що полягає в органічному поєднанні модних тенденцій з національною історією й традиціями. Тому, вивчаючи філософські та художньо-мистецькі основи єгипетського, японського, африканського, мексиканського та інших стилів, майбутній дизайнер має пам'ятати, що українці мають свої власні традиції та символи, які споконвіку шанують і бережуть: батьківська хата, материнська пісня, святий хліб, вишитий рушник, червона калина, плодюча нива, зажурена верба, хрещатий барвінок, дивовижна писанка, невтомна бджілка, працьовитий віл, нестри-

мний кінь, співочий соловейко, вірний своєму краю лелека. Всі ці наші давні й добрі символи – це наші обереги. Можливо, маючи такі прекрасні символи, український народ зумів уберегти від забуття нашу

пісню, нашу історію й родовідну пам'ять, волелюбність. Тому, здійснюючи дизайн оселі, варто знайти місце в інтер'єрі і для народних символів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Антонович Є. А. Проблеми теорії та методології дизайну / Антонович Є. А. // Педагогіка вищої та середньої школи: зб. наук. праць. Вип. 26: Мистецька освіта в Україні (теорія, методи, технології) / ред. кол.: В. К. Буряк, Л. В. Кондрашова, Г. Б. Штельмах та ін.; гол. ред. В. К. Буряк. – Кривий Ріг: КДПУ, 2009. – С.12-22.
2. Джонс С. Фешн-дизайн. Все, что нужно знать о мире современной моды / С. Джонс. – СПб. : Питер, 2012. – 176 с.
3. Ейвас Л. Ф. «Основи етнодизайну» в структурі підготовки студентів спеціальності 6.020200. Дизайн / Л. Ф. Ейвас // Педагогіка вищої та середньої школи: зб. наук. праць. Вип. 26: Мистецька освіта в Україні (теорія, методи, технології) / ред. кол.: В. К. Буряк, Л. В. Кондрашова, Г. Б. Штельмах та ін.; гол. ред. В. К. Буряк. – Кривий Ріг: КДПУ, 2009. – С.137-142.

REFERENCES

1. Antonovich, E. A. (2009). Problemy teorii ta metodologii dizainu [Theory and methodology of design]. *Pedahohika vyshchoi ta serednioi shkoly: zbirnyk naukovykh prats – Pedagogy of higher and secondary educational institutions: collection of scientific works, 26, 12-22*. Krivyi Rih: KSPU [in Ukrainian].
2. Jones, S. (2012). *Feshn-dyzain. Vse, cho nuzhno znat o mire sovremennoy mody [Fashion-design. Everything one should know about fashion world]*. Saint Petersburg : Peter [in Russian].
3. Eivas, L. F. (2009). «Osnovy etnodyzainu» v strukturi pidhotovky studentiv spetsialnosti 6.020200. Dyzain [“Fundamentals of ethnic design” in the structure of teaching students of specialty 6.020200. Design]. *Pedahohika vyshchoi ta serednioi shkoly: zbirnyk naukovykh prats – Pedagogy of high and secondary educational institutions: collection of scientific works, 26, 137-142*. Buriak, V. K., Kondrashova, L. V., Shtelmakh, H. B. (Eds). Krivyi Rih: KSPU [in Ukrainian].

4. Климов В. П. Научное обеспечение дизайн-образования / Климов В. П. // Образование и наука. – Известия УрОРАО. – 2005. – №21(32). – С.34-35.
5. Медведев В. Ю. Сущность дизайнера : учебное пособие / В. Ю. Медведев. – СПб. : СПГУТД, 2009. – 132 с.
6. Рижова І. С. Дизайн як культурне і загальноцивілізаційне явище / І. С. Рижова // Культурологічний вісник: Науково-теоретичний щорічник Нижньої Наддніпрянщини. – Запоріжжя: Прем'єр, 2005. – Вип. 14. – С.172-176.
7. Татіївський П. М. Особливості становлення та перспективи розвитку дизайну в Україні / П. М. Татіївський // Автореф. дис. ... канд. тех. наук: 05.01.03 – технічна естетика. – Київ: Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Рильського НАН України, 2002. – 20 с.

4. Klimov, V. (2005). Nauchnoe obespechenie dizain-obrazovania [Scientific provision of design education]. *Obrazovaniie i nauka – Education and science, 21(32), 34-35*. Orenburg: UrORAO [in Russian].
5. Medvedev, V. Y. (2009). *Sushnost dizaina: uchebnoe posobie [Essence of design: textbook]*. Saint Petersburg: SPHUTD [in Russian].
6. Ryzhova, I. (2005). Dyzain yak kulturne i zahalnotsyvilizatsiine yavyshe [Design as general civilization and cultural phenomenon]. *Kulturolohichnyi visnyk: naukovy-teoretychnyi shchorichnyk Nyzhnoi Naddnyprianshchyny – Cultural newsletter: scientific and theoretical annual journal of Dnipro region, 14, 172-176*. Zaporizhzhia: Premier [in Ukrainian].
7. Tatiivskiy, P.M. (2002). Osoblivosti stanovlennia ta perspektivy rozvytku dizainu v Ukraini [Features of formation and prospects of development of design in Ukraine]. *Extended abstract of Candidate's thesis*. Kyiv: Instytut mystetstvoznavstva, folklorystyky ta etnologii im. M. Yl'skoho NAN Ukrainy [in Ukrainian].

Елена Анатольевна Швеиц,

кандидат педагогических наук, преподаватель кафедры дизайна,
Национальный лесотехнический университет Украины,
ул. Генерала Чупринки, 105, г. Львов, Украина

ОБУЧЕНИЕ БУДУЩИХ ДИЗАЙНЕРОВ ИСПОЛЬЗОВАНИЮ УКРАИНСКИХ СИМВОЛОВ В ОФОРМЛЕНИИ ИНТЕРЬЕРА

В статье анализируются наиболее подходящие и эффективные способы знакомства будущих дизайнеров с современными тенденциями в дизайне. Рассмотрены особенности профессионального образования в области «дизайн». В статье анализируется возможность и необходимость изучения и широкого применения эвристических принципов при изучении дисциплин будущими дизайнерами. Определена возможность использования ук-

раинских символов в дизайне интерьера. Доказано, что одним из основных принципов реализации культурных функций проектирования образования является его национальная направленность, которая проявляется в органическом сочетании модных тенденций с национальной историей и традициями. Обращено внимание на тот факт, что использование модных символов в дизайне интерьера требует осведомленности о народных традициях и верованиях. Дизайнер влияет на людей средствами оформления окружающей среды, символами, поэтому от него зависит, будет ли человеку комфортно в созданном интерьере. В качестве одного из наиболее важных этапов в оформлении интерьера является определение стиля будущего оформления. Традиционно будущих дизайнеров учат создавать образ, а затем они переходят к конструкциям и ремонтным работам. Это требует знания особенностей различных типов дизайна интерьера – от классического до современного. В статье обосновано, что дизайнер должен знать исторические и философские основы возникновения стилей и сущность знаково-символьной системы, которая используется в каждом стиле. Это нужно, чтобы усилить развитие творческого потенциала студентов. Доказано, что основным фактором профессионального становления будущего дизайнера как творческой личности является его мотивация к саморазвитию и самообразованию путем участия в конкурсах и выставках. Этот фактор можно использовать еще во время подготовки специалистов в университете. В статье рассматриваются наиболее целесообразные и эффективные методы обучения будущих дизайнеров, анализируются методы использования оригинальных решений в ходе реализации задач проектирования. Представлены авторские подходы применения личностно-ориентированных технологий обучения, методические рекомендации к реализации личностно-ориентированных технологий обучения в высшей школе. Анализируются некоторые аспекты проблемы подготовки дизайнеров для инновационной профессиональной деятельности. Предложены формы обучения будущих дизайнеров оформлению жилья в украинском этностиле.

Ключевые слова: дизайнер, дизайн интерьеров, этнодизайн, этностиль, украинские символы.

*Olena Shvets,
PhD (Candidate of Pedagogical Sciences), lecturer, Department of Design,
National Forestry University of Ukraine,
105, Henerala Chuprynyk Str., Lviv, Ukraine*

TEACHING FUTURE DESIGNERS HOW TO USE UKRAINIAN SYMBOLS IN INTERIOR DESIGN

The article deals with the most appropriate and effective ways of introducing modern trends in design to students majoring in "Design". The peculiarities of professional education in the field of design have been considered. The possibility and necessity of learning and implementing heuristic guidelines while studying disciplines by future designers are reviewed. The use of Ukrainian symbols in interior design is considered and described. It is proved that one of the basic principles of realizing cultural functions of design education is its national orientation, which is an organic combination of fashion trends with national history and traditions. Special attention is paid to the fact that the use of trendy symbols in interior design requires certain knowledge about folk traditions and beliefs. A designer affects people with created things, environment, symbols. A lot of things depends on him, for example, whether a client feels comfortable in the designed interior. One of the most important stages in designing interior is defining the style of a future interior decoration. Traditionally future designers are taught to create an image and then to start constructions and repair works. This requires knowledge of peculiarities of different types and styles in interior design – from classical to modern ones. A designer should know historical and philosophical bases of styles origin and the essence of iconic and symbolic system used in every style. This competence will accentuate the development of students' creativity. It is proved that the main factor of professional development of a future designer as a creative personality is his/her motivation to self-development and self-education, which can be realized, for example, by participating in competitions and exhibitions. The most expedient and effective techniques of teaching future designers, as well as methods of using creative treatments of project tasks are reviewed. The author's approaches of person-centered teaching technologies, methodical recommendations to their implementation at higher educational institutions are presented. Some aspects of preparing designers for innovative professional activities are analysed. Forms of teaching future designers how to make a design in Ukrainian ethnic style are suggested.

Keywords: designer, interiors design, ethnic design, ethnic style, Ukrainian symbols.

Подано до редакції 21.08.2015